

Slovenski dom

Štev. 8

V Ljubljani, v torek, 12. januarja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeja
Izjava Unione Pubblicità Italiana S. A. MilanoUredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Bollettino no. 961

Bombardamento delle colonne nemiche sul fronte nordafricano

Il Quartier Generale delle It. aa. comunica: Attività esplorativa sul fronte siriano. Nella regione tunisina abbiamo respinto nuclei nemici, catturato qualche arma e fatto alcuni prigionieri.

In entrambi i settori, nonostante il maltempo, aliquote della aviazione italiana e germanica hanno a più riprese bombardato e mitragliato con visibili effetti, lo schieramento avanzato o le colonne in movimento dell'avversario.

Cinque apparecchi venivano abbattuti in combattimento dai cacciatori tedeschi.

Attacchi aerei contro l'Isola di Lampedusa e Tripoli non causavano perdite; lievi danni.

Nei pressi di Capo S. Vito (Palermo) sono stati rinvenuti, insieme alle salme dei sei componenti dell'equipaggio, i resti di un bimotore inglese colpito ed incendiato dalle artiglierie della difesa durante una precedente incursione.

Vojno poročilo št. 961

Bombardiranje nasprotnikovih vrst na bojišču v Severni Afriki

Ogledniško nastopanje na bojišču v Siriji. V Tuniziji smo odbili nasprotnikove grupe, zajeli nekaj orožja in dobili nekaj jetnikov.

Nazadnje slabemu vremenu so oddelki italijanskega in nemškega letalstva na obeh bojiščih večkrat bombardirali ter ob vidnem učinku s strojnimi obdelovalci te prednje vrste nasprotnikove kolone na pohodu.

Nemški lovci so v boju sestrelili 5 letal. Letalski napadi na Lampedusa in na Tripoli niso povzročili izgub. Škoda je lahka.

Blizu rta San Vito (Palermo) so našli trupla članov posadke in ostanki angleškega dvomotornika, ki ga je med nekimi poprejšnjimi napadom zadelo in zažgalo obrambno topništvo.

Angleški suženjski red naj bi »navduševal« druge narode

Rim, 12. jan. s. Zastopnik angleške delavske stranke Morrison, ki je pred nedavnim postal član vojne vlade, je dal izjavo o tem, kako Angleži pojmujejo svojo svetovno državo in kako si zamišljajo njen bodoči razvoj. Minister je poveljeval angleško državno skupnost, pa ne zato, ker je angleška, temveč zato, ker je dobra in ker bo še boljša. Vsi dominijski — je pripomnil — so nastali bodisi tako, da so s pogodbo priznali svojo odvisnost, ali pa kot posesti, ki so si jih Angleži priborili z mečem. Po veliki večini prebivajo v njih podjarmljene manjšine drugih narodnosti ali drugih plemen. Načelo je še sedaj naslednje: meja med dominijem in neodvisnostjo ni točno določena in večina je težnja po svobodi. Drugi narodi bi morali občudovati ljudstva v Vzhodni Aziji, sliki te družine narodov, od katerih ima vsak celo vrsto vprašanj in koristi in ki se svobodno gibljejo in dela sporazumno za rešitev vprašanj o življenju in smrti. Tam ni nobenega pritiska. Podlaga življenju sta svoboda in neodvisnost. Dokaz temu je Irski, ki je sklenila ostati izven vojne in se je svobodno lahko odločila, da ne sodeluje pri stvari britanskega imperija, kar njenemu ugledu ni dosti koristilo. Za nas je vse to temeljna resnica. Drugi si lahko o tem še belijo glave. Ko pa bodo pravilno razumeli moralni

Predsednik finske republike za vzajemno pomoč vseh svojih državljanov

Helsinki, 12. jan. s. Predsednik republike Rytö je kot predsednik »vzajemne narodne pomoči« imel govor po radiju, v katerem je med drugim dejal tudi tole:

»Veriga drži, dokler drži najslabši člen, ki ga je treba, kadar napetost narašča, okrepiti. To velja tudi za vnanje in notranje bojišče v vojni. Torej moramo pomagati vsem tistim, ki so zaradi vojne bolj trpeli, to pa pomeni, da si moramo pomagati sami. Potrebno pa je, da vsak posameznik prispeva po svoji moči in da se zaveda njenega pomena. Leta 1942. je »vzajemna narodna pomoč« razdelila 131 milijonov finskih mark in s tem dosegla največji uspeh doslej na tem področju na Finskem. S tem je pripomnila, da so dobile pomoč stotine družin in tisoči posameznikov. Ne smemo pa pozabiti, je nadaljeval Rytö, da se ta boj nadaljuje in da so ti prispevki še zmeraj potrebni. Usoda tistih, ki so žrtvovali vse za domovino, je mnogo bolj trda od naše in njihov delež v našem obrambnem boju večji od našega. Vendar navzlic vsem težavam, s

Voditelji ameriškega urada za preskrbo civilnega prebivalstva, Wiener, je dejal, da bi zaradi kake zmagovite vojne ameriške zaloge pohajale hitreje kakor ob vojni, ki bi poekala za Ameriko neugodno. Čim večje bo število čet v tujih deželah in čim več bo zasedenega ozemlja, tem manj bo na razpolago blaga za Ameriko samo in tem hitreje bo vojne konec.

Krvave sovjetske izgube na Kavkazu, pri Stalingradu in ob Donu

Hude sovjetske oklepne izgube — V Severni Afriki samo krajevne bitke

Hitlerjev glavni stan, 12. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na severnem Kavkazu, pri Stalingradu in na področju ob Donu so bili ponovni napadi številno močnejših sovjetskih pehotnih in oklepnih sil v hudih borbah krvavo zavrnjeni. Nemško letalstvo je z močnimi silami posegalo v borbe. Pehotne in oklepne skupine so uničile v protinapadih sovjetske oddelke. Kopna vojska in letalstvo sta uničila ali pa onesposobila za kretanje 136 oklepnikov, izmed teh samo 60 na prostoru okrog Stalingrada. Lovci so sestrelili 20 sovjetskih letal ob izgubi dveh nemških letal.

Napadalni oddelki so na srednjem odseku bojišča razdeljali večje število bojnih postojank ter so privleli ujetnike in plen.

Borbe okrog Velikih Luk in jugozahodno od Ilmenskega jezera trajajo dalje.

V času od 1. do 10. januarja so oddelki kopne vojske uničili, zaplenili ali onesposobili za kretanje na vzhodnem bojišču 624 sovjetskih oklepnikov.

Pesnik in prostovoljec Marinetti poveljuje italijansko vojno in boj proti komunizmu

Rim, 12. jan. s. Na sedežu Italijanske akademije je samsopolnik Marinetti, ki je po štirih mesecih vojskovanja na ruskem bojišču, kjer se mudi kot prostovoljec, zdaj prišel v Rim na dopust, imel včeraj popoldne predavanje o italijanskem sodelovanju pri boju zoper Sovjete. Poveljeval je junaštvo črnih erajev v zmagoviti bitki pri Svinjki ob Donu. Dvorana, kjer je akademik imel svoj goreči govor, je bila nabito polna. Med zastopniki oblasti so bili ministri Bottai, nemški poslanec Mackensen, načelnik glavnega stana milice Galbiati, podtajnik stranke »arabini« zastopniki senata in zbornice, podtajniki vojaških ministrstev in zastopniki vladnih uslovov.

Po pozdravu Kralju in Duceju, ki ga je zapeljal, je govoril predsednik Formichi namesto odsotnega predsednika Federzonija, je Marinetti

in politični uspeh vsega tega, se bodo še lažje izrekli o kakovosti in pomenu tistega dela imperija, ki je še odvisen od ustave.

Poglejmo zdaj na ta del imperija, na Indijo in na kolonije, ki imajo v političnem razvoju celo vrsto stopenj, od najpreprostejših pa do Ceylona, ki ima že svojo vlado in ki bo po vojni lahko imel samoupravo. Eden glavnih razlogov, zakaj smo si podvržli te kolonialne posesti, je trgovski. Vedno bolj pa je na ta prvotni razlog — kar zadeva uradno politiko — vplival precej drugačen razlog, namreč čut za dolžnost, smisel za delo, ki ga je treba opraviti za narode pod našim varstvom ter za ugled nas samih. Zgodovina kolonij je imela svoje madeže in svoje napake. Tudi danes slika položaja še zdaleč ni popolna. Nihče pa ne more pojasniti napredka, ki je bil dosežen po britanski zaslugi na polju javnega reda, zdravstva, zasluga, vzgojnega in socialnega dela, če ne prizna političnih nagibov, ki so drugačni kakor je trgovski.

Včerajšnji londonski jutranji listi odobravajo Morrisonov govor o bodočnosti britanskih kolonij in o pomembni vlogi, ki jo bo angleški imperij moral igrati po vojni, da doseže še večje blagostanje in zagotovi varnost na svetu.

katerimi se točemo in ki jih bomo še srečali v bodočnosti, bo vsakdo od nas še lahko opravil kak napor. Zato ima »vzajemna narodna pomoč« odločilno važnost glede na odpor domovine proti nasprotniku. Prepričan sem, je zaključil Rytö, da bo vsakdo storil svojo osebno dolžnost za okrepitev narodnega odpora in za jamstvo boljše bodočnosti Finske, ki bo slonela na pravici.

Spori med emigrantskimi vladami v Londonu

Stockholm, 12. jan. s. Švedski list »Aftonbladet« obravnava spore, ki so izbruhnili med emigrantskimi vladami, stolujočimi v Londonu. O teh vladah se zdi, da imajo zdaj čez glavo posla s tem, da na zemljevidu zaznamujejo tisto kar naj se po končani vojni zgodi za razdelitev in obnovitev Evrope. Velike zavestne države pa imajo zdaj preveč skrbi s sestavljanjem svojih vojaških načrtov ter se izogibajo, da bi emigrantskim vladam dajale obvezne obljube. Sama atlantska karta ni več važna, saj je bila izdana tedaj, ko Združene države še niso bile v vojski.

Lani decembra so se emigrantske vlade zbrale v Londonu na zbor, da bi skušale ustvariti skupno podlago za pogajanja z velikimi silami. Toda vse se je spremenilo v smešno komedijo, med katero je prišlo do razdorov in

Pri nadaljevanju letalskih napadov na mурmanskо železnico je bilo uničenih mnogo sovjetskih prevoznih sredstev. Brza bojna letala so potopila v pristanišču Murmansku 4000 tonsko trgovsko ladjo in težko poškodovala tovorni parnik.

V Severni Afriki krajevno bojno delovanje. Nemško-italijansko letalstvo je obstrlevalo zavezniška letalska oporišča, postojanke in čete na pohodu. Nemški lovci so sestrelili pet letal.

München, 12. jan. s. List »Münchener Zeitung« piše o hudem obrambnem boju na vzhodnem bojišču ter poudarja, da je nemška taktika zelo gibčna in da gre za tem, da bi čim bolj štedili s človeškim življenjem. Včasih se sovjetskim oddelkom posreči, da obkolijo kako manjšo nemško skupino, ki pa zaradi tega še ni izpuščena. Naj se spomnimo samo četa generala Stererja, ki je v pretekli zimi mesece in mesece vztrajal v ponovnih sovjetskih napadih, a se mu je navsezadnje posrečilo združiti se z glavnino nemških sil. Dozdaj se še ni

improviziral svoje lirčno in silkovito predavanje v »pročnem« namenu, da bi dokazal, da komunistični zamisli v njihovem blaznem poskusu, dati srečo po enakosti in po kolektivizmu brez duhovnosti, brez poezije, brez umetnosti in brez Boga.

Marinetti je poveljeval vso italijansko vojsko z zemlje, z morja in z neba, ki se v Rusiji bori za veličino in protikomunistični sijaj italijanske tribarvnice. Govornik, ki so mu pogosto navdušeno ploskali, je nazadnje slavil politično in vojaško velumje Benita Mussolinija ter neizogibnost vojne, ki je trda, toda zadržno zmagovita, in ki jo vse ljudstvo z najvišjimi geniji vred mora načrtno in zagrizeno hraniti z neustrašenostjo, potrpežljivostjo, optimizmom in italijanskim ponosom.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastocah«

Rim, 12. jan. s. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastocah« poročajo:

Moskva. Agencija Tass poroča: Iz Milana javljajo, da prihaja po poljedelskih predelih v Lombardiji med kmeti do demonstracij. Kmetje zahtevajo naj se vrnejo njihovi svojci, poslani na delo v Nemčijo. V Pontevicu je skupina kmetov z rokami v naročju zasedla prostore prefekture ter izjavila, da se bo umaknila šele, ko bo dobila zagotovila, da se bodo svojci vrnili iz Nemčije.

London. Csanikar Crawley brzojavlja agenciji Reuter iz Kaira: Po pripovedovanju nevtralnega popotnika, ki je pred kratkim zapustil Italijo, so demonstracije zaradi lakote, pri čemer prihaja do spopadov s policijo, danes v velikih mestih severne Italije nekaj pogostega. Milan je v treh dneh doživel štiri demonstracije ljudi, izdelanih od gladi, ki sta jih s silo razganjali policija in fašistovska milica. Potnik je enake reči videl v Firenci in v Benetkah.

Težave pri pošiljanju angleške in ameriške pomoči v Rusijo

Buenos Aires, 11. januarja. s. V ameriških uradnih krogih govore, da bo v kratkem dopotoval v Washington ameriški poslanik v Rusiji, Clarka Karri, ki je zdaj v Londonu. Trdijo, da je namen poslanikovega potovanja pojasniti ameriški vladi v imenu ruske in tudi angleške vlade vedno večje težave, ki ovirajo preskrbo za Rusijo in pa nejevoljo, ki jo to vzbuja pri sovjetski vladi.

Žalostna usoda španskih otrok, preseljenih v Rusijo

Madrid, 11. januarja. s. Narodni odbor za zunanjo službo španske falange je tisku sporočil dokaze, da je veliko španskih otrok, ki so jih med državljansko vojno odpeljali v Rusijo, ondi umrlo, in sicer nekaj zaradi bolezni, nekaj pa jih je padlo na bojišču, kamor so jih boljševiske oblasti poslale, ne da bi kaj upoštevale njihova leta. Kaže pa, da živi v Rusiji še dosti drugih španskih otrok, za katere upajo, da jih bodo le kako zasledili in poslali v domovino.

precej silovitih spopadov, kakor je n. pr. bil spor med bivšim predsednikom Češkoslovaške Benešem ter predsednikom poljske vlade Sikorskim o tem, kdo bo vodil zborovanje. Nazadnje je uspel Sikorsky ter je po izvolitvi odpotoval v Washington, da bi se pogajal z ameriško vlado. Toda Roosevelt in ameriški finančni minister Morgenthau, ki se mu zdi, da bi v sedanjem vojnem razdobju ne bilo umestno, da bi Amerika dala poročstvo emigrantskim vladam za finančno pomoč pri obnovitvi njihovih držav, sta ga sprejela precej hladno.

»Aftonbladet« pravi različnim Sikorskyjem in Benešem sluskuzi emigrantin in s tem izrazom kaže, kako malo spoštovanja uživajo te vlade v švedskem javnem mnenju.

nikdar in nikjer zgodilo, da bi se kaka ruska skupina izmuznila nemški obkolitvi, kar nedvomno dokazuje, da je nemški vojak v boju boljši. Doslej niso hudi ruski napadi, ki že trajajo šest tednov, rodili nobenega posebnega uspeha — zaključuje list — in nemška vojska je v primeri s preteklo zimo bolj opremljena ter oborožena in bo zaradi tega znala tudi zločiti zadne obupne boljševiske napade.

Pričakovanje japonskega poskusa zoper Avstralijo

Bangkok, 12. jan. s. Avstralski zunanji minister Ewart je v radijskem govoru izrekel prepričanje, da se Japonci pripravljajo na resen poskus zoper Avstralijo, ker zdaj pripravljajo velike zaloge vojnih potrebščin na severu te celine. Nato je dejal: »Navzlic doseženemu izboljšanju bi pomenilo samomor, če bi se zadovoljili s sedanjim stanjem. Japonci se ne bodo ustavili, ker morajo nadaljevati. Dodal je, da je Japonska zdaj pripravljena tako, kakor bi se bilo pred dvajsetimi meseci zdelo nemogoče. Avstralska vlada je ne le zaradi Avstralije, temveč zaradi vseh združenih narodov vedno trdila, da je treba tihomorsko bojišču dati več vojnih potrebščin in da se mora dotok teh potrebščin nadaljevati v vedno večji meri.

Slovesnosti v Nankingu ob vstopu v vojno

Nanking, 12. jan. s. Tu so bile prirejene velike ljudske manifestacije v proslavo, da je narodna Kitajska šla v vojno na strani držav trojne zveze. Ljudstvu so pri tej priliki spregovali razni ministri nankinske vlade, med drugimi tudi propagandni minister Lin Po Seng, ter v svojih govorih podčrtavali važnost in pomembnost te obletnice. Lin Po Seng je poudarjal zlasti sodelovanje med narodno Kitajsko in Japonsko vse od začetka vojne v Vzhodni Aziji, ter pri tej priliki pripomnil, da je bilo ob sedanjih okoliščinah nemogoče, da bi Kitajska ostala izven vojne, v kateri gre za njeno lastno bodočnost in obstoj. Poudaril je, da je vrnitev mednarodnih področij in dejstvo, da se je Japonska odpovedala eksteritorialnim pravicam na Kitajskem, vzbudilo veliko zadovoljstvo pri nankinski narodni vladi in po vsej deželi. Svoja izjavljajo pa je končal s pripombo, da je sedanja dolžnost rešiti Kitajsko komunizma in odstraniti še zadnji vpliv Amerikancev in Angležev na Kitajsko.

Vesti 12. januarja

Angleško vrhovno poveljstvo v Indiji je iz pr. črt na birmanskem bojišču umaknilo vse indijske čete, ker so nezanesljive, pripovedujejo angleški ujetniki, ki so jih Japonci ujeli. Vojakom je udi prepovedano jemati s seboj bele robce ali kose belega blaga, ki bi jim lahko služilo za vdajo.

Dela za enkratno oddajo premoženja v Turčiji so končana. Oddaja mora dati državi 420 milijonov turških funtov. Tri četrtine tega odpade na Carigrad, kjer zadeva ta oddaja 60.000 oseb.

Med italijanskimi in francoskimi filmskimi družbami je bil eklenjen sporazum o izvozu italijanskih filmov v Francijo.

V Nemčiji so na nekaterih visokih šolah ustanovili znanstvene zavode za specializacijo osebja za kolonije.

Avstralsko vrhovno poveljstvo sporoča, da se ameriški letalski general Walter ni vrnil z nekega napada na japonsko oporišče Rabaul.

Vzdolž chilenske obale so opazili številne skupine kitov, ki se precej nenavaden prizor v teh vodah. Kiti so se namočili, ker so Norvežani docela opustili lov nanje po morju okoli južnega konca Amerike.

Ameriški zakon o posojanju in najemanju vojnega blaga pomeni uspešno politično orodje v rokah predsednika Roosevelta za cilje ameriškega imperializma na svetu. Predsednik po tem zakonu lahko zahteva od prizadetih držav v zameno razne politične in vojaške koristi, o čemer priča zasedba raznih vojaških tov. v angleških kolonijah, zasedba Islandije, uporaba brazilskih luk za vkrcavanje ameriških čet itd., pravi list »Münchener Post«.

Madžarski Judje letnikov 1909, 1912, 1915 in 1917 se morajo 15. januarja prigrasiti oblastem. Poslali jih bodo na obvezno vojaško delovno službo v zaledje madžarskega odseka na ruskem bojišču.

Znana ameriška pisateljica romanov iz kitajskega življenja Pearl Buck, je napisala članek, v katerem obtožuje ameriško vlado, da pošilja Kitajski cvetje namesto pomoči in namesto tega, da bi sklenila z njo pravo vojaško zvezo. Pisateljica se zavzema tudi za ameriško pomoč siromašnemu indijskemu ljudstvu.

Neka velika ameriška ženska organizacija je poslala vladi prošnjo s podpisom dvesto za močitev zrelih žensk. V prošnji te ženske zahtevajo naj vlada prepove ameriškim vojakom, poslanim čez morje, da bi se ženili s tujkami. S tem mislijo Angležinje, zakaj povod za prošnjo so dale poroke ameriških vojakov v Angliji.

Umri je bivši predsednik argentinske republike Justo, ki je vodil Argentino od 1932 do 1938. Bil je določen za uradnega kandidata pri bližnjih predsedniških volitvah.

V Turčiji so predsedniškim čutili spet hud potrebnih sunek, ki je trajal k sreči le dvajset sekund in ni povzročil škode.

Velik uspeh V. simfoničnega koncerta

Ob napovedi, da se bo vršila letos cela vrsta simfoničnih koncertov, je marsikdo nevedno majal z glavjo. Saj smo v razmerah, za koncerte gotovo bolj ugodnih, večkrat ostali le pri željah in načrtih. Letos pa, ko smo se najmanj nadejali, pristopujemo skoraj teden za tednom koncertom, ki prinašajo za široki krog poslušalcev marsikaj novega, poučnega; pa tudi z izvedbo moremo biti v splošnem zadovoljni. Tako smo večer poslušali že peti koncert v tej vrsti. Spored je bil dosti pester. Med Corellijem, Čajkovskim in Adamičem bi komaj mogli dobiti kako zvezo. Če pa upoštevamo, da je bil Corellijev božični Concerto grosso

dejan na spored zaradi božičnega časa, ki ga pravkar preživljamo, da ima vodstvo koncertov namen, vsakokrat pokazati eno večje delo iz svetovne glasbene literature, v našem primeru Čajkovskega peto simfonijo v e-molu, da je po možnosti na vsakem koncertu izvajano tudi po eno delo katkega domačega skladatelja: potem dobi spored, pod tem vidikom gledan, svoj smisel.

Corellijev božični Concerto grosso za godala vsebinsko dobro odgovarja svojemu naslovu. Ni sicer božična ideja v vseh stvarkih enako močno poudarjena in izražena, vendar je na primer Pastoral brez ozira na naslov tako izrazito božično pobarvan, da bi težko kdaj bolj uspešno dosegel svoj namen kot ravno v sedanjih dobi cerkvenega leta. Tudi izvedba je bila prav dobra. Kontrasti med orkestrom in solisti so bili jasno poudarjeni. Solistični del so s finim umetniškim tantom odigrali K. Rupel, A. Dermelj in C. Sedlbauer; pri klavirju je sodeloval B. Adamič.

Čajkovskega V. simfonija v e-molu je poleg njegove besede, »patetične«, gotovo njegovo najznamenitše orkestralno delo. V začetku svojega postanka ni imela pravega uspeha, toda njen sloves se je vedno bolj širil, posebno ko jo je skladatelj sam kot dirigent populariziral. Glasbeno je kar se da trdno zgrajena; očitna je tesna medsebojna povezanost vseh stavek; začetna glavna tema se vedno znova pojavlja v raznih inačicah. Iz-

vedba je bila v splošnem dobra. Sicer je bilo opaziti, da jo, če že ne posamezne instrumentalne skupine, golovo pa posamezni igralci prvič igrati, zaradi česar je tu in tam manjkalo prave sproščenosti. Igralci, ki imajo po večkratnem igranju v malem prstu ne samo vsake note svojega parta, ampak že vnaprej vedo za vsako važnejše mesto drugih instrumentalov, za vsak dinamičen odtonek in jim je samo to mar, v koliko bo dirigent, ki trenutno gostuje, kako mesto drugače interpretiral v primeri z drugimi dirigenti: tak igralec se bo seveda drugače vjel v celoto kot tisti, ki morda prvič sodeluje pri izvedbi katkega dela. Toda, kot rečeno, teh problemov ni bilo toliko čutiti, da bi preobčutno motili. V celoti je vsa izvedba nosila pristni obraz Čajkovskega.

Na tretjem mestu je bil izvajal Adamičev »Potkan ples«, na narodni napjev »Polka je v kranjske zgrajena simfonična skladba. Kot je Adamič znal v svojih zbirlah zadeli pristen narodni ton in so se mu posebno dobro posrečili teksti šaljivega značaja, tako je tudi v tej orkestralni skladbi svež, sočen, poskočen, tudi šaljiv, tako da se poslušalec obraz nehoče razleže v dobrodušen nasmeh.

Koncert je z varno roko, deloma na pamet vodil Dr. M. Štanc. Z uspehom, ki ga je dosegel, je lahko zadovoljen; mirne duše lahko knjiži ta naslop med svoje najboljše izvedbe. Ko mu k uspehu čestitamo, mu želimo tudi pri nadaljnjih koncertih, ki so še v načrtu, srečno roko!

A.O.

S Hrvaškega

Promocije. Na medicinski fakulteti zagrebskega vseučilišča so promovirali za doktorje vsega zdravilstva: gg. Vovk Stanko iz St. Jurja ob j. ž.; Tavžec Stanka iz Ljubljane; Lesjak Slava iz Petrovca pri Celju; Juvan Vladimir iz Ljubljane, Zdravšč Emil iz Trebnjega in Omejec Slavko iz St. Vida nad Ljubljano. Iskreno čestitamo!

V cerkvi sv. Roka v Zagrebu sta se poročila g. Dr. Franci iz Jastrebarskega in gđ. Ste. Jančič Pavla iz St. Petra pri Zidanem mostu. Poročne obrede je izvršil prelat mons. dr. Franc Čukala. Prišli sta bili gg. dr. Ferdinand Korun, zdravnik iz Zagreba, in Roinik Ivan, cand. iur. iz Zagreba. Mladima poročencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova.

Pri Zavodu za kolonizacijo v Zagrebu sta bila nastavljena: Vovk Avgust in Tomažič Ines. Pri uradu za kolonizacijo v Osijeku pa: Strukelj Edvard, Zupan Ivan, Debenjak Danica, Dobrila Hilda, Bradac Rudolf, Selmajer Jurij, Bušelić Nada, Sekošan Dragica in Divald Hermina. — Učitelj: Eržen Franc v Busovači, Razlag Branislava, učiteljica iz Maribora na gimnaziju v Otočcu, Srebrnič Albina, učiteljica gospod šole iz Vranskega v Krapinu. — Pri pošti: Šiško Hinko, pošt. inspektor iz Maribora v Sarajevo II., Pipan Ernest, pošt. inspektor iz Maribora v Sarajevo I., Pahor Valentin, pošt. zvičanik iz Ptuja v Slav. Brod; Glavnik Franc, pismonoša iz Ptuja v Zagreb in Rapotec Jože iz Laškega v Hrv. Mitrovicu. — Pri davkarji: Pirih Franc, davčni uradnik iz Celja v Sarajevo; Fajdiga Alojz, davčni uradnik iz Maribora v Garešnici; Sigl Danica, davčna uradnica iz Slov. Bistrice v Karlovcu. — Pri sodišču: Gašparin Ivan, kazniški paznik iz Maribora v Banjo Luko in Pirc Anton, kazniški paznik iz Maribora v Banjo Luko. — Vršnik Ivan, upravljatelj planinske kočice na Smrekovcu je bil imenovan za upravitelja veleposestev v Alagincu pri Slav. Požegi.

NOVI GROBOVI

Lončarič Josip, župnik v varaždinski bolnišnici; Grgič Ivan, železničar iz Maribora v Bos. Novem; Jereb Peter iz Jagerš v Ležimiru pri Hrv. Mitrovici; Česnik Ivan iz Knež v Grubišnem polju; Česnik Marija iz Knež v Grubišnem polju; Majer Tomaž iz Dobrave pri Bledu v Banja Luki; Podgornik Gizela, uradnica iz Maribora v Španovici pri Pakracu; Sander Josip, železničar iz Maribora v Španovici pri Pakracu; Sander Ivan v Španovici pri Pakracu; Sander Rafael v Španovici pri Pakracu; Sturm Simon, upok. orožnik iz Maribora v Kukučevu pri Pakracu; Sturm Antonija v Kukučevu pri Pakracu; Sturm Ivan v Kukučevu pri Pakracu in Razgoršek Ferdinand iz Smarternja ob Paki v Mostarju. Naj počivajo v miru, preostale tolaži Bog!

S Štajerskega

† Msgr. Vreže Janez N., zlatomašnik, tajni komornik Nj. Sv. in kn. šk. duhovni svetovalec, profesor je umrl v Mariboru v 81. letu svojega življenja.

O zgodovinskem pomenu južnovzhodnih dežel Nemčije je objavil v noveletni številki mariborskega dnevnika razpravo vseučiliški profesor dr. Hans Pirchegger. Zlasti opisuje dobo turških vojn in kuge, potem po razvoj dogodkov vse do zadnjega kuge prevrata. Razprava je opremljena tudi s slikami.

O spodnještajerskih bolnišnicah pravi mariborski dnevnik: V pokrajinski bolnišnici v Mariboru imajo zdaj kirurški, medicinski, ženski, porodniški, očesni, otroški in rentgenski oddelki. Nadalje oddelke za splošne in kožne bolezni, za bolezni oči, ušes, nosa in grla ter za bolezni na pljučih. Bolnišnica v Celju ima 4, v Ptuj, Brežicah in v Slovenjem Gradcu pa po 3 oddelke. Nadalje ima Spodnja Štajerska še pokrajinsko zdravilišče za bolezni na pljučih v Topolšici pri Šoštanju ter pokrajinsko hiralnico v Vojuniku. Nove bolnišnice niso bile zgrajene.

Ljudsko gibanje v Mariboru. Preteklo leto je bilo na področju mariborskega stanovskega urada zabeleženih 2286 rojstev, in sicer se je rodilo 1132 dečkov in 1153 deklet. Smrtnih primerov je bilo 1242, od katerih je umrlo 670 moških in 572 žensk. Porok je bilo sklenjenih 1125.

Na izvršilnem oddelku leta 1942

Ljubljana, 12. januarja.

V sodni palači krene človek v pritičju na levo stran in pride v sobo, kjer sta sedaj nameščena dva izvršilna oddelka. Lani prvo leto se tam še poslovali trije izvršilni sodniki, ker so se prejšnja leta izvršilne zadeve sila kopičile ter je prihajalo dnevno nad 100–200 predlogov za ružbožni. Že leta 1940 je bilo opaziti primerno pa-

Odlek glede zatemitve

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi svojih odlokov z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42 in z dne 27. novembra 1942-XXI, št. 214 glede na potrebo nove omejitve urnika za zatemitve odredil:

Cl. 1.: Od srede 13. januarja 1943-XXI zvečer naprej pa do nove odredbe veljajo predpisi za zatemitve od 18–6.30.

Cl. 2.: Predpisi v odredbi z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42 ostanejo nespremenjeni.

Ljubljana, 11. januarja 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: EMILIO GRAZIOLI.

Športni drobiž

17. t. m. bodo nadaljevali z nogometnimi tekmami za okrožno prvenstvo v okrožju Donau-Alpen. Na sporedu bodo tele tekme: Sturm-Wacker, Wiener SC-Wac, Austria-Reichsbahn, FAC-Rapid in Wien-Admira. Torej lep spored za zimsko mesec, ko je mraz in igrišča pokriva sneg.

Dva dunajska para bosta nastopila pri letošnjih drsalnih tekmah za državno prvenstvo. Tekme bodo 16. januarja. Od Dunajčanov bodo nastopili tili: sestra Ratzenhofer, pa Pawlik-Seeliger, tekem se bodo udeležili še tili pari: Franck-Noack, Baran-Falck, Mahle-Müller in Lauer-Waldeck.

† Župnik Josip Lončarič

Kakor smo že poročali, je umrl zaradi otrplosti v varožinski javni bolnišnici biv. župnik pri Sv. Joderti nad Laškimi, sedaj duhovni pomočnik v Kneževu blizu Varaždana. Pokojni se je rodil 31. decembra 1876 v Središču; bogoslovne nauke je dovršil v mariborski bogoslovni in bil leta 1901 posvečen v mašnika. Služboval je kot kaplan v rudarskem središču v Trbovljah, potem pri Sv. Juriju ob Taboru, pa se zopet vrnil kot župnik v rudarski revir k Sv. Joderti nad Laškimi, ki šteje med svojimi župljani pretežno ostalo do lanskega leta, ko se je preselil v zagrebško nadškofijo.

Pokojnik je bil markantna duhovniška osebnost, prevzel ljubezni in gorečnosti za doraščajočo mladino, za kmečko in pa rudarsko delastvo. Njegovo srce je bilo navezano na malega človeka, tega duhovno prenoviti ter ga prosvetno in gnetno dvigniti, je bilo njegovo življenjsko delo. »Uboгим se blagovest oznanja« (Mt. 11, 5) je globoko občutil s svojim Mojstrom in tudi dejansko izvajal. Tik pred izbruhom sedanje vojne je dogradil z milodari vsega slovenskega ljudstva za rudarski okoliš Gornja Reka prostorno in arhitektonsko zanimivo cerkev Sv. Antona. Iskreno je želel pošteti to cerkev služabniku božjemu Antonu Martinu Slomšku, a kanonični proces ne napreduje tako uspešno, kakor si je ravnal želel. »Vsem sem dolžnik«, je ponavljal z apostolom Pavlom in sodeloval v združništvu svojega okraja, v domačem prosvetnem društvu in v verskoobnovilnih organizacijah svoje župnije. Rad je zbiral v svojem župnišču dijaško mladino, kateri je ostal do zadnjega požrtvovalen dobrotnik in iskan svetovalec. Umrl je ubog, a tudi pri Sv. Joderti li umrl ubog, ker krščanske blagovesti ni samo oznanjal, ampak tudi vršil, kakor je zapisal Evangelist Janez: »Otročiči moji, ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanju in resnici« (1. 3, 18).

Po 41 letnem vzornem dušopastirskem, socialnem in prosvetnem delovanju je legel na varaždinskem pokopališču v prerani grob vzgledni duhovnik, da se spomni od svojega truda; njegova dobra dela so šla z njim. (Raz 14, 13.) Naj mu sveti večna Luč!

Omejitev porabe električnega toka

Ker so hidrocentrale zamrzile, ljubljanska mestna elektrarna sama ne zmore večerne zimske obtežitve ter zato naroča vsem strankam do preklica, naj z motorijem od 16.15 do 19 ne obratujejo in med tem časom nimajo priključnih električnih peči in štedilnikov.

Z vsi resnostjo opominjamo vse odjemalce, naj čim najdlje varčujejo z električnim tokom ter vestno upoštevajo naročilo, ker bi drugače ljubljana lahko ostala popolnoma brez elektrike.

Javnim organom je ukazano, naj izvajanje naročila strogo nadzorujejo ter bo vsak prestopok kaznovan.

Dva vagona sladkorja za krmljenje čebel

Ljubljana, 12. januarja.

Slovensko čebelarsko društvo je sprejelo obvestilo, da je oblast nakazala za krmljenje čebel dva vagona sladkorja. Tako je društvo vendar uspelo, da bo dobilo prepotreben sladkor za krmljenje čebel.

Vse podružnice Čebelarskega društva naj pošljejo čimprej točne in zanesljive podatke svojih članov, ki se zanimajo za sladkor, najkasneje do 20. januarja 1945. Po prejemu seznamov bo društvo določilo količino sladkorja na vsako čebeljo družino, nakar bodo začeli sladkor razporežati.

doseglo vsega 2294 izvršilnih zadev. V enem letu je število rubežni padlo za skoraj 45 odstotkov.

Prav poudar je pregled o posameznih izvršilnih postih, ki so bili lani predlagani in izvršeni. Izvršilni oddelki je lani zaznamoval 168 realnih rubežni, ki so se upnikji za svoje terjatve vključili na posvetu dolžnikov, predlanskim je bilo takih predlogov 287, leta 1940 pa celo 753. Tudi predlogi za prisilno upravo so zelo padli, kajti lani jih je bilo le 14, predlanskim 40 in v letu 1940 celo 102 predloga. Prisilne uprave se uvajajo v primerih, da dolžnikom upravlja nepremično premoženje poseben upravnik. Značilno je, da lani ni bilo na sodni javni dražbi prodano nobeno posestvo niti v mestu niti v okolici. Predlanskim je prišlo na boben 23 in v letu 1940 celo 42 posestev. Lani je bilo sicer predlaganih in uvedenih 41 dražb, predlanskim 107 in v letu 1940 kar 186. Večina dražb pa je bila ustavljena.

Tako sliko pokaže statistika o rubežnih za leto 1942. Slika pa pokaže tudi značilnosti o raznih premijskih, žepnih in denarnih rubežnih, o katerih prihodnjiki.

Il mio bambino è a letto con l'influenza ... Moj otrok je zbolel za influenco ...

In vendita in tutte le farmacie
Dobri se v vsaki lekarni

È INUTILE SOFFRIRE!
ZAKAJ BI TRPELI!

Le così dette forme influenzali comprendono, accanto alla vera influenza, quel complesso di malattie invernali rappresentate da tosse, febbre, faringiti, tracheiti, bronchiti.

In tutti i casi, ma, anzi da raffreddamento è rimedio sovrano la „RODINA“

Tako zvane oblike influence obsegajo poleg resnične influence, še množico zimskih obolevi, kakor so kašelj, mrzlica, vnela grla in sapnika, bronhitis.

Proti vsem boleznim prehlada Vam pomaga

RODINA

Contro il raffreddore e le forme influenzali
Zoper prehlata in oblike influence

S. & VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

Tisti dan, ko je bil pogreb, sva šla popoldne z Vancejem v Druckerjevo hišo. Malo pred tem, ko so prinesli krsto s truplom iz hiše, se je pojavila tam neka deklica, ki je prinesla v naročju velik šopek poljskih rož, jih izročila Arnessonu z naročilom, naj jih da Druckerju. Na moje veliko presenečenje Arnesson ni odgovoril s tisto svojo običajno zbadljivostjo, temveč je prijazno sprejel rože in dejal ljubeznivo:

»Takoj mu jih bomo dal. Magdalen... Hvaležen ti bo, da si se ga spomnila.«

Ko je dekle odšlo, nam je Arnesson razložil, da je bila to Druckerjeva ljubljanka, ki se ne ve, da je on umrl.

»Čuden človek je bil ta Drucker, je še pripomnil. Ni potoval, ni zabaval v gledališče, ni bil bahjak. Edo njegovo veliko veselje so bili otroci.«

Omenjam ta dogodek zato, ker je navzlic svoji navidezni brezpomembnosti bil pozneje ključ za rešitev zlastne Tekčeve skrivnosti.

Pardeejeva smrt je ustvarila položaj, kakršnega morda še ni bilo nikjer v kriminalnih zapisnikih. Markham se je

preveč zavedal svojih dolžnosti in svoji odgovornosti, da bi brez nadaljnje ga smatral Pardeja za človeka, ki je zagrešil vse tiste zločine. V svojem poročilu, namenjenem javnosti, se je omejil le na izjavo, da nekateri znaki zelo močno kažejo na to, da je krivec Pardee. Vsekakor pa je bilo treba smatirati Tekčevo udeleževanje za končano, kar je razumljivo povzročilo splošno zadovoljstvo v javnosti.

Dalje je Markham hitro ukazal spustiti na svobodo Sperlinga, o katerem zdaj ni bilo nobenega dvoma več, da je nedolžen. Ko so Sperlinga spustili in ko je zdravnik usrdno potrdil, da se je Pardee sam umrtil, so šli spisi o Tekčevih zadevah v arhiv nazivlje temu da se je Vance upiral in prigovarjal, da je treba postopati nekoliko bolj počasi. A nihče se ni zmenil za njegove besede. Markham, ki je bil nekaj časa ves zbežan in v negotovosti, je v hipu postal najbolj vnet zagovornik naziranja, da je Pardee izvršil samomor.

A Vance je trdno vztrajal pri svojem. Očitno se mu je vsiljevala neka skrivnostna misel in mu ni dala miru. Zdelo se je, kakor da nekaj pri-

čakuje, a kaj, tega niti sam ne bi mogel povedati. Bil je ves nestrpen in nemiren, — on, ki je bil drugače tako miren in ravnodušen in večkrat sem ga videl, kako bi se rad malo raztresel in se zamislil kam drugam.

Naslednji dan po pogrebu Druckerjeve gospe in sina je šel Vance na obisk k Arnessonu. V petek zvečer je bil z njim v gledališču, kjer sta gledala Ibsenove »Strahove«, delo o katerem sem povedal, da mu je bilo vse prej ko všeč. A Arnessonovo sprejeto mu je dalo priliko, da je zvedel marsikaj zanimivega. Med drugim je zvedel, da je Bella Dillardova odšla na deželo, da bi se malo pomirila ter pripravila (to novico mu je Arnesson čisto na skrivaj zaupal) na poroko z Arnessonom. Poroka je bila določena za junij. Končno je Vance tudi zvedel, da je gospa Druckerjeva v svoji oporoki odredila, naj v primeru, če njen sin umre, vse njeno premoženje podedujeta Bella Dillardova in profesor. To slednje je Vanceja tako silno zanimalo, da se mi je, vsaj tedaj, zdelo, da malo preveč in pretirano.

A tedaj jaz še nisem slutil kako strašno se bo nadaljevala žalostna Tekčeva zadeva. Če bi bil slutil, bi bil pač težko, kos svojim živcem. Šele pozneje, ko Vance le ni hotel oditi iz New Yorka, sem se moral počasi sprijazniti z mislijo, da bo najhuje šele prišlo in zahtevalo takojšnjega njegovega ponovnega nastopa.

Začetek konca je prišel 25. aprila. Bil je ponedeljek.

Sklenili smo bili, da se tisti večer dobimo z Markhamom pri večerji in smo se namenili iti v Opero v Metropolitan gledati predstavo »Mojstrski pevcevi«. A naši načrti so nam spodleteli. Z Markhamom smo se srečali pri nebotičniški »Equitable«. Bil je ves zaskrbljen in mrkega obraza. Kaj hitro pa smo zvedeli, za vzrok te njegove zamisljenosti. Komaj smo sedli za jedilno mizo, že nam je bilo sporočeno, da znova kliče profesor Dillard.

»Na vsak način hoče nočjo govoriti z menoj,« je pojasnil Markham. »Več ni hotel povedati navzlic vsem mojim prizadevanjem. Edino njegovo pojasnilo je bilo, da Arnessona ne bo in da takšne priložnosti ne bo nikdar več. Ponovno sem ga prosil, naj mi kaj pove, a on je lo odločno odklonil. Dejal je samo, da me bo po večerji čakal doma. Da bi čimprej z njim opravil, sem mu rekel, da mu bom pozneje sporočil, če bom lahko prišel ali ne.«

Vance ga je z največjim zanimanjem poslušal.

»Takoj moramo iti tja, Markham,« je potem dejal. »Odkrito ti povem, da sem nekaj takšnega pričakoval. Če se ne motim, bomo pravkar dobili v roke ključ za rešitev uranke.«

»Katero uranko?«

»Da je Pardee tisti morilec.«

Ob pol devetih smo bili že pred Dillardovo hišo. Ko smo pozvonili, nam je prišel odpret Pyne ter nas hitro povedel v profesorjevo delovno sobo.

Profesor je bil nekoliko nestrpen, ko smo prišli k njemu.

»Dobro, da ste prišli, Markham... Sedite. Rad bi govoril z vami o neki stvari... o neki zelo važni stvari...«

Nekajkrat je pokajal in začel basati tobak v pipo. Mi smo molčali v nestrnem pričakanju, kaj nam bo povedal.

»Odkrito povem, da ne vem, kako bi začel... Res gre za nekaj več, ko za utemeljitev, ki je podlaga za določeni podatki, gre za neko mojo domnevo, ki ni z ničemer utemeljena, a se je kljub temu tako zakoreninila v meni, da sem o njeni pravilnosti trdno prepričan. Že več ko teden dni mi rojijo po glavi neke misli, ne da bi mogel dognati, če so pravilne. V njegovih očeh se je razodeval nek dvom. Hotel sem govoriti z vami v Arnessonovi odsotnosti. Nočjo je šel v gledališče, kjer predvaja Ibsenove »Prezidentske«. Parabil sem to priliko in sem vas povabil sem na razgovor...«

»Na kaj pa se nanašajo tiste vaše domisljice, ki ste jih bili omenili?« je vprašal Markham.

»Ne nič posebnega. Kakor sem vam dejal, gre za blodne misli... ki pa se jih vendarle ne morem iznebiti. Tako se mi vsiljujejo, da so pripravile to tega, da bi Bello odstranili iz te hiše, in sicer ne toliko z namenom, da bi si nekoliko pomirila živce od zadnjih dogodkov, kakor zaradi nekih dvomov, ki so se mi porodili.«

»Kakšnih dvomov?«

Profesor se je pomisljal z odgovorom.

ČAROVNIČNA TOMAŽIČ-BERANEK

33.

Hčerka ga popelje na mehko travico, kjer sedeta. Ona ga tolaži:

»Le nič se ne joči, ti bom že jaz pomagala! — Pojužinaj tole, potem pa leži v senco in lepo zaspi. Ko se zbudiš, pojdi domov in povej, da si naloženo delo opravil in končal! Vse drugo bom že jaz sama naredila!«

»Sestrica, kako si dobra!« in odrezal si je kos kruha ter južinal.

34.

Po južini je dečko legel v senco in takoj zaspal.

Medtem pa so se nevidne roke zopet lotile dela: zgrabile so grmovje ter ga iz zemlje izrle kot travico; kamenje je zletelo v globok klanc, brežna roba z obeh strani sta se sesipala nanj in nastala je ravna, bela cesta. Tam, kjer sta prej bila bregova z vdolbelim klancem med seboj, se je razprostrl cvetoč planinski travnik.

Slovenska ornamentika na panjskih končnicah

Ljubljana, 12. januarja.

Obširna razprava uglednega čebelarja in urednika g. Avgusta Bukovca o naših panjskih končnicah, o katerih smo že pisali, je zaradi izčrpnega podajanja in zanimivosti prišla tudi izven širšega kroga čebelarjev. Za njo se zanimajo tudi mnogi čebelarji, ljubitelji slovenske ornamentike, saj so se prav s panjskimi končnicami ohranila lepa ornamentalna dela ljudskih slikarjev. Nekatere slike so zelo redke, zato na tem bolj dragocene. Ta ohranjena dela so izraz naše duše in naše vere, saj nam pričajo o globokem verskem čutu slovenskega čebelarja, ki je slikal na panje končnice s svetniki, varuhi kmečkih domov, polji, priprošniški fare in dežele. Skoraj vsak čebelar je imel na končnici svojega patrona, varuha svoje družine.

Svetnike so slikarji običajno predstavili s simboli. Po številu končnic zavzema sv. Jožef, patron bivše kranjske dežele, prvo mesto. Sledi mu sv. Andrej. Kot posebnost je upodobljen sv. Janez Evangelist. Čeprav je pri nas največ moških krščenih po njem, je na končnicah razmeroma redek. Zenske zavetnice pa so na končnicah razmeroma redke. Tudi legende so slabo zastopane. Najbolj pogosta je Priča iz pekla. Z neko legendo v zvezi mora biti končnica. Polet budičev okoli cerkve.

Od cerkvenih opravil najdemo na končnicah Sedem zakramentov. Obhajilo itd.

Skoraj nenprekledna je vrsta končnic z do-gajanjem iz kmečkega življenja. Kar se je ohranilo od tega v naših zbirkah, je le drobce nekdanje oblike te vrste blaga v naših čebelnjakih. Navzle temu ga je še dovolj na razpolago, da si moremo napraviti jasno sliko, kako številne in posebno zanimive so bile ravno te vrste končnice.

Radi nam podtikajo, da nimamo dovolj smisla za humor in satiro. Končnice nam govorijo drugače. Ravno v teh splošnostih je bila domiselnost ljudskih slikarjev zelo bujna in zdi se, neizčrpana. Njihovi čopiči so brez usmiljenja pisali kritiko o človeških slabostih in jo razstavljali na ogled vsemu svetu v galerije vaških čebelnjakov. Slike z jedko satiro so potem romale od vasi do vasi in so preplavile vse čebelnjake, da je končno vsa dežela zvedela za slabosti tega ali onega stanu ali posa-

meznika. Tako so končnice s hudomušnimi šegavimi prednostmi včasih pri nas nekako nadomeščale francoske pisane sramotoilke za čas Ludvika XVI.

Čebelarjem ni treba razkladati, zakaj so slikarji ravno ženske vzeli tako zelo na piko. Že svetopisemski Job je okusil vse grenkosti ženskega dolgega jezika, za katerega ni drugega zdravila kakor brusilnica strokovnjaka Zelenca, ki jo vidimo na nekem panju. Na žensko nečimernost (ali babjo ofert, po čebelarstvu povedano) se naša precej končnice.

Zelja po večni mladosti je globoko ukoreninjena v vsaki ženski. V dobrih starih časih so to perečo zadevo uredili na prav preprost način. Zgradili so mlin za pomlajevanje žensk, ki se je imenitno obnesel, kot kaže končnica na nekem drugem panju.

Ženska ljubosumnost je rodila že nič koliko smešnih posledic, takih, kakršne je naš slikar ovekovečil na dveh končnicah. Prva prikazuje dvoboj ljubosumnih žensk na volih, druga pa tak dvoboj na krepkih pisanih petelinih. Ena bojovnica ima na glavi avbo, druga možki klobuk, obe se pa obdelujeta z metlami in burkljami.

Tudi srčnosti in bojevitosti žensk ni pozabil upodobiti ljudski slikar na panjskih končnicah. Ženske so posebno bojevitke, kadar gre za njihove interese. To vidimo na sliki, kjer teče huda kuharica za rogačem, ki ji je ukradel lonce jedi. Na dveh končnicah vidimo vraga, ki ga ženske zmerjajo, besno vihteče roke, dočim jim nespo-dobneč kaže osle.

Mnogo končnic nam govori, da so ženske v starih časih znale ceniti moške hlače, pa naj so bile iz irhovine ali iz domačega hodnega platna, samo da je vanje lahko zlezal dedec in pol.

Niso pa samo ženske slabe lastnosti vzmern-jale žilice hudomušnim ljudskim slikarjem. Radi so uporabljali tudi napake moških. Pijančki in kvartopirci so na končnicah čisto zastopani. Na vrsto pridejo sedaj snovnosti iz zakona, včasih tudi dogodke, ki se lahko pripetijo še pred zakonom ženinu in nevesti, in tudi tiste, ki jih lahko rodi neskaljena zakonska sreča. — Včasih ni bilo tako lahko dobiti deklet. To nam kaže končnica, ki prikazuje fantovski pretep ob pri-liki vasovanju pri terfah.

Če smo doslej postavljali na ogled samo konč-nice s slikami ženskih kreposti in slabosti, po-

kramljajmo sedaj nekoliko o smešenju moških poklicev: krojačev, loveev, čevljarjev in moških sploh. Najzanimivejše so lovevske zadeve, ki so jih ljudski slikarji posebno radi obdelovali, najbrž zato, ker so se hodili medvedje sladkat k čebelam, ki so jih imeli čebelarji po duplih v gozdovih. Lovej so jih pa premalo preganjali in so jim celo odnašali dehteče medene pogače. Imamo več končnic, ki kažejo brivnice lisice zvitoepke. Po navadi sedi lovec na stolu, ena lisica ga brije, druga drži krožnik z milnico, lovev pes pa sedi in drži puško, na kateri je nataknen lovev klobuk. Posebno priljubljen in pogost je bil lovčev pogreb.

Tudi vsega spoštovanja vredni krojači so morali molče prenesti marsikatero krepko zbadljivko na končnicah. Njih posel je tak, da se ne morejo ponašati z rejenim trebuhom kot peki in mesarji. Zato jih vedno rišejo suhe in v zvezi s tem kot strahopetce. Na eni taki končnici jih vidimo v begu pred strahovito pošastjo — polžem. Skušajo se ga ubraniti s škrljami, metrom in li-kalnikom. Druga končnica prikazuje deset suhih in lahkih krojačev, ki so bili tako lahki, da jih je lahko odtehtal vse skupaj kozel z dolgo brado.

Tako smo podali v kratkem opis slik na končnicah panjev naših slovenskih čebelarjev.

Zaplemba premoženja upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo, s katero se izpreminja dosedanja naredba o zaplembi premoženja upornikov. — Prvi odstavek čl. 5. te naredbe z dne 6. novembra 1942 se glasi odslej takole:

Predloge za zaplembu predlože Visokemu komisariatu vojaška poveljstva (Kr. vojska, Kr. karabinjerji, Kr. finančna straža, Prostovoljna nacionalna milica) in policijski organi, ki so ugotovili odgovornost oseb, na katerih stroške gre postopek ali naravnost, kar tiče mesto Ljubljano potom Zavoda, o katerem govori čl. 10. naredbe, ali za ostalo pokrajino potom okrajnih komisarijev, ki so pristojni za to določeno ozemlje.

V zvezi s to naredbo je omeniti, da je bila doslej izrečena zaplemba imovine naslednjih oseb v Ljubljani v korist že navedenega zavoda, in sicer premoženje kot nepremične imovine brez razlike:

Ljubljana

Obvestila

Slovenski čebelar. Izšla je prva in druga številka tega lista, ki prinaša zanimive in poučne članke. Na uvodnem mestu omenja društvo velike težkoče in neprimernosti, ki jih preživljajo slovenski čebelarji. G. Fr. L. razpravlja o opravevanju rastlin, ki ga vršijo čebele in s tem pospešujejo večji pridelek in tvoritev semen, ki bi brez njega mnogo rastlin propadlo. Isti člankar razpravlja dalje »Kako se čebele sporazumevajo«. Obe razpravi bo z zanimanjem bral tudi nečebelar. G. A. B. poučuje, kako označujemo matice z barvo. Urednik nadaljuje svojo zanimivo razpravo o naših panjskih končnicah. Članek pozivlja 12 slik originalnih končnic. Med »Drobrjem« najdemo mnogo zanimivosti iz čebelarstva sveta in marsikatero poučno drobtinico. Med »Društvenimi vestmi« je obširna okrožnica Osrednjega društva.

V soboto 16. t. m. bo premiera Mozartove opere »Beg iz Seraja«. Mozart je napisal to delo v času svoje zaroke s Konstanco Webrovo, po kateri nosi glavna ženska partija te opere svoje ime. Značilno je za to opero iz rokokoja, da vsebuje orientalske motive. Tu je uporabil Mozart prvič tolkala za karakterizacijo perzijskega okolja. Vsebinska opreka, kako ugrabi zaljubljenec s pomočjo sluge svojo zaročenko in njeno spletno iz seraja, kjer živi kot sultanovi jetnici. Delo bo dirigiral A. Neffat, režija in scena C. Debevec, zborovodja R. Simoniti.

Pianist Gino Gorini bo prvi koncertiral v našem mestu v ponedeljek 18. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Pianist Gorini je umetnik svetovnega slovesa in na svojem prvem ljubljanskem koncertu bo izvajal spored, ki obsega klasična in moderna dela raznih literatur. Natančni spored bomo objavili jutri, danes pa že opozarjamo na nastop slavnega umetnika. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice ljubljanske.

Čudno a vendarle je tako! »Vihar v kozarec«. Razumem se vedno ne, ker predstavljati si ne morem... tako poreče marsikdo, ko prebere ta naslov. V nedeljo ob 5 popoldne bo prva predstava te komedije, katero nam je »Rokodelski oder« pripravil za prijeten odih in razvedrilo. Pridite! Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-I., desno.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 12. januarja: Zaprti.

Sreda, 13. januarja ob 17.30: »Oče. Red Sreda.

Četrtek, 14. januarja ob 17.30: »Primer dr. Hir-

nac. Red Četrtek.

Petek, 15. januarja ob 17.30: »Poročno darilo.

Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 16. januarja ob 17.30: »Deseti brate. Izv.

Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Torek, 12. januarja: Zaprti.

Sreda, 13. januarja ob 17: »La Boheme«. Red A.

Četrtek, 14. januarja ob 17: »Thais«. Red B.

Petek, 15. januarja ob 17: »Slepa miš«. Opereta.

Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Sobota, 16. januarja ob 17: »Beg iz seraja«.

Premiera. Red Premierski.

ROKODELSKI ODER:

Nedelja, 17. januarja ob 5 popoldne: »Vihar v kozarec«.

Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova ulica 12, I. nadstropje.

Suhe gobe in sveže pomaranče prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču na Blei-weisovi cesti 29.

A. D'ENNERY

DVE SIROTI

55

Ker je ni hotel preveč mučiti z dolgo-veznim besedanjem, je Roger v nekaj besedah razložil vse, kar je načelnik namerjal z njim, kajti pod tem pogojem mu je kot glavni družine dovolil poročiti se s siroto.

Guljiv in presunljiv naglas vitezovih besed je deklet zmedel. Sprva je bila zbe-gana, ko pa je stvar doumela, ee je morala pokazati hrabro in pogumno in zato je rekla:

»Roger, ponosna sem, da ste izrazili svoje soglasje s tistim, kar zahteva go-spod grof. Tudi jaz bi si želela za daljši čas dopusta, kajti svoje življenje moram posvečati ubogi Luizi vse dotlej, dokler sirota spe ne bo spregledala in naju lahko videla, ko bova stopala pred oltar. Dobri zdravnik mi je to obljubil in jaz zaupam v njegove besede. Nič ne dvo-mim o tem, da se bova spet videvala. Vi ste bili tako pogumni že prvo uro, ko mi je usoda naklonila priliko, da sem vas spoznala, in takšni boste tudi na bojnem polju.«

Plemenite dekletove besede so ga-nile zornavnik Heberta. Prijel je mla-deniča in mladenko za roko, ju združil in dovolil, da je Roger objel svojo za-ročenko.

Tisti hip se je zaslišal topot korakov in prikazal se je zvesti Picard.

»Zvesti strežaj je prišel naznaniti, da je markiz Lafayette dal svoje privolenje, da bo vitez de Vandrey prevzel poveljstvo enega od polkov.«

»Mi gremo v boj, v zmagoviti boj za neodvisnost Amerikancev in v boj za čast naše države, vrnil pa se bomo na krilih slave in potem stopili pred oltar!«

Množina, ki jo je zvesti Picard zelo rad rabil v pogovoru, je dajala njegovi zgovornosti poseben svečanostni prizvok. Tisti trenutek je vsem navzočim ušlo mimo ušes tisto, kar bi se drugim morda zdelo smešno.

Pri slovesu, ki je sledil, je tudi Picard igral svojo vlogo. Henrika, ki je spoznal vse, kar je bil ta dobi mož storil zanj in za Rogerja, mu je ponudila roko, da jo je poljubil. Picard tokrat ni našel več nobene posebne domislitice, toda ko je od-hajal iz zdravnikovega doma, je iz žepa potegnil robc in si obrisal rošne oči.

VI.

Dobri zdravnik je po odhodu viteza de Vaudreya pustil Henriko, vedoč, da bo pri njej po junaskem vedenju, ki ga je pokazala pred svojim ljubljencem, prišlo neizogibno do sprostosti. In res.

Ko se je pojavil spet v sobi, je videl, da je imela rdeče oči.

»Draga moja, plakali ste in tako mi-elite, da vam bo odleglo. Tja sedaj je potrebno, da ste pogumni in odločni.«

»Oh, doktor, če bi mogli brati v mo-jem srcu, bi videli, kako odločna sem in kako pripravljena, udati se v svojo usod.«

»Dobro, dobro,« je odvrnil zdravnik, ki je bil ganjen navzlic naglasu Henriki-nih besed. Prijel jo je za roko in jo po-vedel k divanu, da se je vvedla zraven njega.

»Sedaj pa mi morate pomagati, če hočemo vaši sestri vrniti zdravje. Zato bi vam rad nekaj povedal. Ali niste te zadnje dni znabiti opazili v Luizinem vedenju nekaj nenavadnega?«

»Ne, pa zakaj?«

»Torej, bom pa jasnejši. Vam vaša sestra še ni nič pripovedovala o svojem bivanju pri Frochardovih?«

»Da, pripovedovala mi je tako rekoč vse dni. Toda jaz je nisem hotela stalno spominjati na te žalostne dni.«

»In... ali je pozabila na nekoga, ki ji je bil v tisti hiši v pomoč?«

»Petra?«

»Da, ubogega šepavca.«

»Gotovo, govorila mi je o njem. Po-vedala mi je vse razgovore z njim, ka-kor tudi o vsem trpljenju, ki ga je mo-ral pretrpeti, kadar je nastopil v njeno obrambo. Rekla pa je tudi, da ji je bilo silno hudo, da takrat kadar je slišala mladeničeve tolažilne besede, njega sa-mega ni mogla pogledati.«

Zdravnik Hebert se je zatopil v misli pričo teh besedi. Že si je v možganih

ustvaril podobo o prijateljstvu slepe de-klce z nesrečnim sinom Frochardove, toda sklenil je je ohraniti zase, dokler ne bo morebiti prišel do prepričanja, da se je zmotil.

»Se vam zdi verjetno, da bi utegnila vaša sestra, čim bi ji vrnil vidi, kar mi-slim, da se nam bo z božjo pomočjo tudi posrečilo, iti nazaj v Frochardino bajto poizvedovat po Petru?«

»Mislim, da.«

»Ali mislite, da bi se moglo njeno čustvo naklonjenosti do brusača spre-meniti, če bi ga videla šepavega, razcapa-nega in zamazanega?«

Henrika je bila tiha. Bala se je, da ne bi uganila misli svoje sestre ali pa odkrila svoje lastne skrbi zaradi ubogega pohabljenca.

»Mislim,« je povzel besedo zdravnik, da bi Luiza tudi po tej ostali zvesta svojim čustvom. Prosite Boga, da bi se moja roka ne tresla, kadar bom moral pričarati očem vaše sestre novo luč. Bilo bi pa zame tudi veliko veselje, ako bi jo smel povesti v hišo Frochardove in ji pokazati Petru.«

VII.

Ko se je odločil za odhod, je vitez odšel pozdravit grofa de Linierosa in Diano.

Picard ga je pospremil in ga počakal v predsobi.

Cez nekaj trenutkov so ga poklicali v salón pred gospodo. Grof mu je dal znak, naj se približa, potem mu je dejal:

»Dragi Picard, predvsem se vam moram zahvaliti za uslugo, ki ste jih sto-

rilili naši družini. Leta, ki ste jih prebili v naši hiši, so vam ustvarila posebno mesto v naši družini in postali ste vredni našega popolnega zaupanja.«

Ceprav je bil prizvok načelnikovih besed malce hladen, pa je Picard vendar čutil, da je grof ganjen in to ganotje je našlo odmev v srcu dvomljivca Picarda.

»Pokazali ste,« je nadaljeval grof, »ob eleherni priliki nenavadno krepkost,« pri teh besedah je Picard pobesil glavo, ka-kor da bi mu izdajstvo v Bastilli težilo njegovo vest, »toda leta teko tudi za vas in zato je moja dolžnost, da vas obdržim tukaj v Franciji.«

»Toda...« je odvrnil strežaj in po-kazal na viteza, »ali vitez ne bo šel?«

»Odhajam, Picard,« je posegel vmes Roger, »pridružujem pa se svojemui stricu, ki vztraja na tem, da ti ostanesh v Franciji. Prepustim ti naloge, ki jih znaš izvesti edino ti.« Tako je rekel in se obrnil proti Luizi.

Picard, ki ga je ta pozornost ganila, je odšel skupaj s svojim gospodarjem.

VIII.

Luiza je postajala z vsakim dnem ra-hločutnejša in bolestejša in grofica ni vedela, kako naj bi jo turobo odpravila. Nekega dne, ko jo je zasačila med jo-kom, jo je prišla za roko.

»Draga moja, ne smeš jokati! Steher-na tvoja solza kane na moje srce in mi povzroča trpljenje.«

Od takrat je deklica našla zopet svoje ravnotežje.

Velika ameriška stiska za krom

»Krom je za vojno industrijo tako žlahtna kovina, da Roosevelt brez nje še do leta 2000 ne bo mogel z letali zatemniti neba«

V vojno industrijo »žlahtne« kovine so zlasti cink, mangan, nikel in krom. Teh kovin pa Zdržene države nimajo, ker na njihovem področju takšnih rudnikov nikjer ni. Nikel dobivajo Zdržene države iz Kanade, kjer ga imajo precej. Glede cinka in mangana pa se nasprotno zdi položaj zanje izredno težaven. Teh dveh rudnin imajo precej v Boliviji in na Kavkazu. Oskrba s kromom je za Zdržene države še zlasti težavna, odkar so izgubile Filipinske otoke in odkar so do Kavkaza prišle nemške čete.

Glede kroma pa piše agencija »Italpress«, da je po njem zato tako veliko povpraševanje, ker je to zelo trda kovina in jo uporabljajo za ladijske oklepe, da bi torpeda ladjam ne mogla do živca, na drugi strani pa je krom za izdelovanje ladijskih oklepov zato zelo primeren, ker ga morská voda zelo malo razjede. Tudi pri izdelovanju jeklenih konic pri granatah in pri jeklenih prevleki raznih drugih izstrelkov uporabljajo krom. Rooseveltova letala — piše omenjena italijanska agencija — ne bodo nikdar mogla zatemniti neba, niti leta 1944 niti leta 2000, če Zdržene države ne bodo imele na razpolago dovolj kroma za graditev letal. Krom morajo imeti na razpolago potem tudi še za razne stroje, ki jih uporabljajo v vojni industriji, na primer za topilnice in cevi, dalje zavarujejo s kromom najraznovrstnejše priprave, da ne zarjave itd.

Ko po zlomu bivše Jugoslavije Zdržene ameriške države niso mogle več dobivati kroma iz te jugovzhodne evropske dežele (dobivale so ga prej do 50.000 ton na leto, in sicer iz Makedonije), in po izgubi Filipinov, so se vedno bolj začele obračati na angleški imperij, zlasti na afriško Rodezijo. A tu so nastopile spet druge težave. Sprito vedno večjega pomanjkanja delovnih moči — piše »Italpress« — se je v Rodeziji proizvodnja kroma v zadnjih letih občutno zmanjšala.

Tu so Zdržene države torej doživele novo razočaranje. Zato so svojo pozornost začele vedno bolj obračati na Turčijo, kjer kopljejo krom na nekaterih krajih ob obali Egejskega morja, kakor na primer pri Felthiju, ter potem še v vzhodni Anatoliji pri Erganiju. Turčija je leta 1940 izvozila dobrih 110.000 ton kromove rude. Pred vojno je bila Nemčija najpomembnejši kupec turškega kroma. Prva vojna leta in proslula »jamstva«, ki jih je bila Anglija dala Turčiji, so prinesla nekoliko motenj v to trgovsko izmenjavo. Anglija je skušala odtegniti Nemčiji turški krom ter ga začela plačevati po vsaki ceni. Angličani so hoteli na vsak način dokazati Turkom, da so jim zmogni pošiljati pšenico, ječmen, jeklo, gumijaste cevi in razne kemične izdelke v zameno za krom, kakor da ne bi bilo splošno znano, da vseh teh stvari Angležem samim primanjkuje. (»Ultimate Notice«.)

Mesto nebotičnikov ob Severnem ledenem morju

V 27 letih je iz preproste ribiške vasice zrastle največje sedanje mesto v severni Rusiji — Murmansk

V zadnjih 27 letih je iz male ribiške vasi, ki je imenovala Romanov in je bila tako rekoč izgubljena ob nekem malem zalivu polotoka Kola ob Severnem ledenem morju, nastalo glavno mesto večje pokrajine. Ta prestolnica je »strašna, neizprosna in nekaj ni prav nič v skladu z veličastno resnostjo kraljestva ledu« — piše dopisnik CE iz finske prestolnice. A kljub temu je to vendarle brez dvoma čisto sodobna prestolnica s številnimi nebotičniki, tovarnami in asfaltnimi cestami. In ta nekdanja mala severna ribiška vas se imenuje danes Murmansk, tisti Murmansk, ki o njem tako pogosto beremo v vojni poročilih s severnega odseka vzhodnega bojišča.

Med prejšnjo svetovno vojno so Rusi položili temeljni kamen temu, v vojaškem oziru tako pomembnemu mestu. Že tedaj so se zavedali vojaške in gospodarske pomembnosti tega mesta na skrajnem severu, tega pristanišča, ki kljub svoji tako »visoki« legi ni ukinjeno v večni led. Zavedali so se tudi, da bi bilo to pristanišče izredno pomembno tudi zato, ker bi Rusi preko njega lahko dobivali — seveda če bi sovražnik držal roke križem — potrebno pomoč v živilih in vojnem blagu. Dela za zgraditev tega pristanišča in tega

mesta, ki je tako rekoč zrastle iz nič in je tako daleč od ostalega omikanega sveta, so se začela z mrzlično naglico. Zaposlili so pri teh delih najprej vojne ujetnike, pozneje pa tudi politične kaznjence, torej ljudi, ki so se samo na ta način lahko izognili krvavim pokoljem GPU-ja. Obsojeni so bili na prisilno delo v tem »temnem ledenem peklenu«.

Murmansk je imel leta 1920 le 2500 prebivalcev. Da bi število ljudi v tej zapuščenj ledeni puščavi čim hitreje zvišali, so začeli v velikih trumah tja pošiljati politične kaznjence ter na tisoče in tisoče kmetov iz Ukrajine in iz drugih dežel Sovjetske zveze. Danes je Murmansk mesto, ki šteje že 250.000 prebivalcev in je obenem največje mesto na ruskem severu. Najvišji nebotičniki v Murmansku služijo za urade, v njih so društveni prostori komunistične stranke, pa tudi stanovanja uradnikov sovjetske tajne policije. Tak je torej sodobni del Murmanska. Je pa poleg njega še drug, čisto drugačen Murmansk, tisti, ki v njem živi oziroma života niži ljudski sloj. To je Murmansk umazanih, nadvse revnih barak, kjer trpi in umira tisto ljudstvo, ki mu boljševiki še danes obljubljajo »raj na zemlji«.

Velikani in pritlikavci v luči znanosti

»Rojstvu so čisto običajno veliki, rast pa se pri njih pospeši ali zastane zaradi kakšne poznejše telesne poškodbe«

Cloveška domišljija je ustvarila marsikaj na račun velikana in pritlikavcev ter tako dala obilo snovi za najraznovrstnejše vraže in pravljice. Znanost, ki se je spustila tudi na to polje, pa je naredila konec takšnim praznovostim na račun tistih, ki se je narava na njih na čisto svojevtrsten način poigrala in naredila iz njih bodisi orjake ali pritlikavce. Skušala je točno ugotoviti vzroke takšnih telesnih nepravilnosti. Dosedanja raziskovanja so pokazala, pravi neko poročilo iz Stockholma, da so bili velikani in pritlikavci ob svojem rojstvu popolnoma normalni ljudje. Tudi na njihovih starših ni bilo nič nenavadnega. Pozneje pa je iz kakršnega koli vzroka, recimo na primer zaradi kakšnega hudega padca ali kakšne bolezni, telo začelo nenavadno hitro rasti, ali pa je (pri pritlikavcih) v rasti nenadno zaostalo. Sodobna antropologija označuje za pritlikavce takšne ljudi, ki so komaj dober meter visoki, za velike pa tiste, katerih višina se suče okrog dveh metrov. Orjak Thomas Hesler, doma iz Gmunda ob jezeru Tegern, se je do svojega devetega leta razvijal čisto normalno. Ko pa ga je potem pri neki priliki brenil konj v lice, je začel nenavadno hitro rasti. Ko je bil star enajst let, je moral dati šoli slovo, ker niso v razredu imeli nobene tako velike klopi, da bi Hesler lahko v njej sedel. Pri svojem dvanajstem letu je bil že 1,75 m visok, pri 25 letih pa je tehtal že 155 kg in je

bil visok 2,37 m. Sloviti orjak Fedor Mahnov je bil normalne rasti le do četrtega leta starosti. Ko je bil star dvanajst let, je imel že nad dva metra v višino, pri štirinajstih letih pa je bil visok že 2,50 m! Turek Husein Pehlivan je dosegel višino 2,75 in je tehtal 162 kg. Pri vseh teh primerih pripisujejo nenavadno telesno rast rani na možganih ali hrbtnem mozgu.

Po eno jajce na mesec bodo odslej dobivali odrasli ljudje v Angliji. Za bolnike, starejše ljudi in otroke veljajo glede jajc ugodnejša določila. Obrok sira so zmanjšali za odrasle na 170 gr, nedoletni, starejši in bolniki pa bodo dobivali 350 gr sira.

Pri novih velikih avtomobilskih cest bodo v kratkem začeli delati na Madžarskem. Ceste bodo vezale Budimpešto s Triesdom, Berlinom, Krakovim, Odeso in Novim Sadom. Za izvedbo tega načrta je prometno ministrstvo določilo 1 milijonov pengov.

Nadaljnje omejitve glede porabe električnega toka so zapovedale oblasti v Parizu. Omejitve so dosi hujše, kakor so bile lanske zimo. Utemeljujejo jih s tem, da francoske elektrarne nimajo zadosti toka, ker je pretreko jesen v gorah premalo snežilo. Pri pariški podzemeljski železnici, edinem prometnem sredstvu, ki je na razpolago Parizanom, bodo zaprli 30 postaj.

HUDIČEV * * * * *

(LA MAREAU DIABLE) Poslovenil K. N.

BAJAR

»Vi ste lažnik in opravičljiva« je rekel kmet razjarjen ter dvignil palico grozeče kvišku. »Radi bi trdili nekaj, kar ni res. Ampak denarja iz mene ne boste molzili! Ze poznam dekleline vaše vrste!«

Marija je bila prestrašena odskočila. Toda Germain je planil n kmetovemu konju, ga prijel za vajeti in jih krepko stresel.

»Ze razumem zdaj!« je rekel. »Ze vidim, koliko je ura!... Stopi s konja, prijatelj, stopi s konja, da se pomeniva!«

Kmetu ni dilašo, da bi se spuščal v pomenek. Izpodbodel je svojega konja, da bi se rešil Germaina, in hotel udariti s palico po Germainovih rokah, da bi izpustil vajete. Toda Germain je prestregel udarec, prijel kmela za nogo in ga potegnil s sedla, da je telebnil po praproti. Kmet je sicer urno vstal, a Germain ga je spet podrl, čeprav se je oni krepko branil. Ko ga je tiščal pod sabo, mu je rekel Germain:

»Strahopetec! Lahko bi te premlatil, če bi hotel. Ampak nočem ti storiti nič zalega. Saj bi te nobena kazen ne poboljšala... Od tod pa vendarle ne prideš, preden dekleta na kolenih ne prosiš odpušcanja!«

Kmet je poznal take reči in je hotel zasukati vse skupaj v šalo. Menil je, da njegov greh ni tako strašanski, saj so bile vse skupaj samo besede. Rekel je, da bo rad prosil odpušcanja, če bo smel dekle potem poljubiti, in da naj gredo potem vsi skupaj na merico vina v najbližjo krčmo, kjer bi se potem razšli kot dobri prijatelji.

»Siten si!« mu je odvrnil Germain in mu potisnil obraz k tlom.

»Rad bi že, da bi mi ne bilo treba več gledati tvojega zlobnega

obraz. Ná, zardi, če moreš, in glej, da jo boš ubral po zunanji cesti, kadar boš hodil po našem koncu.«

Pobral je kmetovo črnkovo palico, jo dejal čez koleno, jo prelomil, mu tako pokazal moč svojih pesti, ter oba kosa zaničljivo zagnal daleč od sebe.

Potem je prijel za eno roko svojega sinčka, za drugo pa Marijino in odšel. Od ogorčenja se je ves tresel.

XIII. Vrnitev.

V četrte ure so prehodili goljavo. Sivka je pekotala po glavni cesti in hrzala ob vsakem predmetu, ki ga je spoznala. Petreček je pripovedoval očetu njune prigode, kolikor jih je mogel razumeti.

»Ko sva dospela tjakaj,« je rekel, »je prišel tisti mož, da bi govoril z mojo Maričko. Stopila sva bila v stajo, da bi videla lepe ovce. Jaz sem bil zlezal v jasli in sem se igral v njih in me tisti mož ni videl. Oni pa je moja Marijo pozdravil in jo poljubil.«

»Pustila si, da te je poljubil?« je rekel Germain in je ves drhtel od jeze.

»Mislila sem, da je pošteno in da je pač navada taka, če kdo na novo pride k hiši. Saj tudi pri vas stara mati poljubi vsako dekle, ki pride k njej v službo; tako pokaže, da jo sprejme v svoje varstvo in da ji bo kakor mati.«

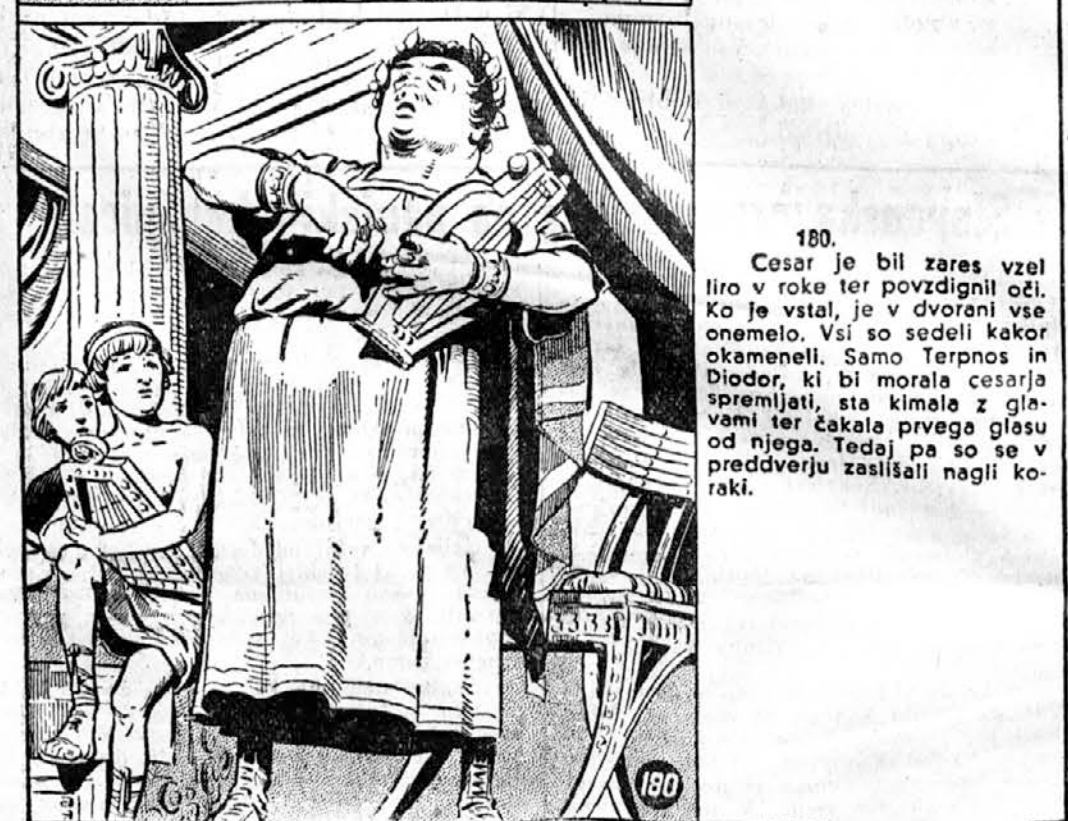
»In potem,« je nadaljeval Petreček, ki je bil ponosen, da lahko pripoveduje takšno dogodivščino, »je tisti mož rekel nekaj grdega, nekaj, kar si mi rekla, da naj nikoli ne ponovim, zato sem tisto tudi hitro pozabil. Če bi pa očka rad, da mu povem, kaj je rekel.«

»Ne, Petreček, nočem slišati in hočem, da se tistega nikoli več ne domisliš.«

»Če je tako, bom pa spet pozabil,« je nadaljeval otrok. »In potem je bilo videti, ko da se je tisti mož razjezil, ker je Marija rekla, da bo šla stran. Rekel ji je, da ji bo dal vse, kar bo hotela, sto frankov! In tudi moja Marija se je razjezila. Takrat je pa stopil proti njej, kakor bi ji hotel kaj hudega storiti. Prestrašil sem se

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

EIAR - Radio Ljubljana

Torek, 12. januarja 1943.

7.30 Operetna glasba — 8 Napoved časa — poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Napevi in romance — 13 Napoved časa — poročila v italijanščini — 13.05 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — pisana glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Pisana glasba — 14.20 Godalni orkester vodi dirigent Angelo — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa — poročila v italijanščini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Klasični orkester vodi dirigent Manino — 19 »Govorimo italijansko« — poučije prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa — poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Izbor napevov iz Lombardijeve operete »Gospa iz Tebe« — orkester in zbor vodi dirigent Gallino — 21.15 Koncert sopranistke Ksenije Kusej — 21.35 A Nicotera: Pogovor s Slovenci — predavanje — 21.45 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini — 22.30 Pisana glasba — 22.45 Poročila v italijanščini.

Obtok bankovcev v Egiptu je konec leta 1942 dosegel 90 milijonov egiptovskih funtov. V letu 1941 je ta obtok znašal 50 milijonov funtov, kar priča, da je inflacija zajela tudi te kraje.

Da so politične zmede v Alžiru vedno večje, priča tudi dejstvo, da je poleg raznih mož, ki se potegujejo za oblast v francoski severni Afriki, dopotoval tja še grof Pariški, ki se ima za edinega pravega naslednika francoskih kraljev. Alžirski levčarji grofu javno očitajo, da je hotel izvesti v Alžiru državni udar ter spet oklicati francosko kraljestvo.

in zavpil in planil k Mariji. Tedaj mi je rekel tisti mož takole:

»Kaj pa je to? Od kod pa prihaja ta otrok? Ali mi ne izgineš brž izpod nog? In je vzdignil palico, da bi me tepel. Ampak moja Marija me je obranila in mu rekla takole: »Pozneje se bova pomenila, gospod. Zdaj moram spraviti tega otroka v Fourcho. Potem se vrnem.« In kakor hitro sva prišla iz staje, mi je rekla moja Marija takole: »Beživa, Petreček, izginiva hitro od tod, zakaj ta mož je hudoben in bi nama lahko kaj hudega prizadejal.« In tako sva bežala za skednji, bla čez majhen travnik pa prišla v Fourcho, da bi te poskala. Ampak tebe ni bilo in naju niso pustili, da bi te počakala. In tedaj je tisti mož zajahal svojega črnega konja in je prijahal za nama in midva sva se zatekla v gozd in sva se skrila v njem. In potem je prišel tvoj zatek in ko sva ga slišala, da prihaja, sva se skrivala. In potem, ko je odjahal mimo, sva se spustila spet v tek, da bi prišla domov. In navsezadnje si prišel ti in si naju našel. In potem se je zgodilo še vse drugo. Ali ni res, Marija, da nisem ničesar pozabil?«

»Ne, Petreček, vse si povedal po resnici. Zdaj pa, Germain, boste pričali zame in boste povedali vsem pri nas doma, da se nisem zato vrnila, ker morda ne bi imela poguma ali pa bi mi delo ne dilašo.«

»Tebe bi pa jaz prosil, Marija,« je rekel Germain, »da samo sebe vprašaj, ali je osem in dvajsetleten možki prestar, da kakšno žensko brani in kakega nesramnega kaznuje? Rad bi le vedel, ali bi ta mož kakor pravi Petreček, ne zdrobil Bastiena ali kate-rega drugega čednega fantiča, ki imata deset let manj od mene, kaj misliš?«

»Mislim, Germain, da ste mi neizmerno ustregli in da vam bom vse življenje hvaležna.«

»To je vse?«

»Očka,« je rekel otrok, »nisem se domislil, da bi rekel Marički, kar sem ti bil obljubil. Nisem utegnil, ampak ji bom rekel doma in rekel bom tudi stari mami.«